

ACTNOW Bilgi Broşürü 5

OTİZM HASTALIĞININ TEMEL ÖZELLİKLERİ: SOSYAL BECERİLER

Dr Avril Brereton tarafından hazırlanmıştır

Otizmin temel özelliklerinden bir tanesi kişilerarası ilişkilerde, öneğin insanların isteklerine karşılık verme becerisinde veya onlara duyulan ilgide azalma, soğuk görünme ve başkalarının durumlarını anlayabilme becerisinde kısıtlık veya bozukluk yaşama gibi durumlarda çeşitli sorunların yaşanmasıdır.

Otizm hastalığında sosyal beceriler bozukluğunun DSM – IV kriterleri şunlardır:

Aşağıdaki durumlardan en az birinin baş göstermesiyle oluşan sosyal etkileşimde nitelendirici bozukluklar:

1. Mesela göz göze bakınma, yüz ifadesi, beden duruşları, ve sosyal etkileşimi sağlayacak hareketler gibi, konuşmaya dayalı olmayan birden fazla davranışın kullanılmasında belirgin bozukluklar;
2. Gelişim seviyesine uygun olarak yaşlılarıyla ilişki kuramamak;
3. Spontane bir şekilde bir şeylerden zevk alma gücünü, ilgi duyulan şeyleri veya başarıları başkalarıyla paylaşmamak;
4. Sosyal ve duygusal durumlarda karşılık verebilme becerisinin olmaması.

(American Psychiatric Association: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition, Text Revision. Washington, DC, American Psychiatric Association, 2000)

Otizm çocuklardaki sosyal becerilerin gelişimini küçük bir yaştan itibaren etkilemektedir ve otistik olan bebeklerde kolayca anlaşılabilir.

OTİSTİK OLAN BEBEKLER:

Çoğu zaman önceden yapması gereken beden hareketlerini normal bir şekilde yapmamakta veya kucağa alınmak için kollarını yukarıya kaldırmamakta.

Çoğu zaman cana yakın bebekler değildir. Kucakta tutulduğunda çoğu zaman onları tutan kişiye sokulmazlar. Bazı bebekler kıvrınarak veya kendini gererek tutulmaya karşı direnç gösterirler. Başkaları sırtları onları tutan kişiye bakacak şekilde öne dönük tutulmayı tercih ederler.

Adları söylendiğinde karşılık vermeyebilirler, tutarsız bir şekilde karşılık verebilirler veya bu beceriyi kazanmakta gecikebilirler.

Çoğu zaman biriyle göz göze gelmekten kaçınırlar veya çok hızlı bir şekilde göz temasında bulunup hemen gözlerini kaçırlar. Başka çocuklar gözlerinizin içine bakabilir ancak çok uzun bir süre gözlerini dikerek bakabilir veya başkasının gözlerindeki kendi refleksiyonlarına bakabilirler.

Birşeylere olan ilgilerini paylaşmakta zorluk yaşayabilirler ve başkalarına ilgilerini çeken nesnelere parmaklarıyla göstermeyebilirler. Otistik olan bazı bebekler parmağıyla işaret edebilir ancak bu işaret protodeklaratif (direkt) bir gösterme olmak yerine belirsiz bir gösterme olur.

Sosyal taklitçilik yapmaya eğilimli olmazlar, öneğin güle güle demek için ellerini sallamazlar ve pat-a-cake oyunları oynamazlar.

OKUL ÇAĞI ÖNCESİ OTİSTİK ÇOCUKLAR:

Başkalarına verdikleri tepkilerde yüz ifadeleri çok az değişebilir. Örneğin, kendilerine gülümsendiği takdirde geri gülümsemeyebilirler. Okul öncesi çağıdaki otistik çocuklar genelde yaşlılarıyla göz temasında bulunmazlar veya göz temasları gözlerini dikerek bakma niteliğinde olabilir.

Çoğu zaman arkadaş edinmekte zorluk yaşarlar. Anaokulunda başka bir çocuğa tutunabilirler ve o çocuğun kendilerine olan tepkisine bakmaksızın sürekli onunla beraber olmak isterler. Otistik olan bir çocuk dış görünüşleri itibariyle bazı yaşlılarını tercih edebilirler. Örneğin, kişilikleri veya huylarından ziyade saç renginden dolayı. Belli bir sebepten dolayı bazı çocuklar reddedilebilir. Örneğin, kullaklarının şeklinden dolayı belli bir çocuğa yaklaşmayan 4 yaşındaki bir çocuk gibi.

Başka çocuklarla oynamakta zorlanırlar, özellikle sosyal davranışlar çerçevesindeki kuralları anlamakta özellikle güçlük çekerler. Sıra bekleme ve paylaşma anlaşılması zor kavramlar olabilir ve bu becerilerin genelde somut bir şekilde öğretilmesi gerekir. Otistik olan anaokulu çağındaki çocuklar çoğu zaman anaokulunda uygulanan yerde oturma zamanı gibi grup aktiviteleri sırasında güçlük çekerler ve çoğu zaman küçük yapısal gruplarda daha başarılı olurlar. Başkaları diğer çocuklardan tamamen ayrı olmayı tercih eder ve yalnız başına oynarlar.

Yaşlarına uygun olan bir empati (başkalarının duygularını hissedebilme) duygusu veya başkalarının duyguları olduğunu anlama yeteneği çok nadiren gelişir. Başka kişilerin mutluluğunu veya üzüntüsünü paylaşmayabilirler. Anaokulunda otistik olan

bir çocuk üzgün olan veya ağlayan başka bir çocuğa tepki vermeyebilir veya rahatlatmaya çalışmayabilir. Otistik olan bazı çocuklar, ağlayan bir çocuğun çıkarmış olduğu sestten çok rahatsız olabilir ve durumun duygusal açısından ziyade sese tepki verebilir.

Yaptıkları şeyleri başkalarıyla spontane bir biçimde paylaşımları olası değildir. 'Göstermek ve Paylaşmak' onlar için zordur. Örneğin, otistik olan çocuklar nadiren çantalarından yaptıkları ödevleri çıkartıp anne-babalarına gösterirler veya onlara göstermek amacıyla bir resim getirirler. Ayrıca yaptıklarını anaokulundaki diğer çocuklara gösterme ihtimalleri de yoktur.

Bir şeye ortak dikkat etmekte zorlanırlar. Ortak dikkat becerisi, tek bir göreve olan ilgiyi bir başkasıyla paylaşma durumudur. Örneğin, bir oyuncağa çocuğun ve anne-babanın birlikte bakmaları. Genelde ortak dikkat diğer kişiyle göz göze gelmekten ve daha sonra tekrar ilgilenilen nesneye bakmaktan oluşur. Otistik olan çocuklar ayrıca ilgi duydukları şeylere başkalarının da ilgisini çekmek için parmaklarını pek kullanmazlar.

Çogu zaman adlarının çağırılmasına yanıt vermezler ve bütün ilgilerini yaptıkları veya baktıkları şeye vermiş bulunurlar.

Başkalarının duygularını tercüme etmekte güçlük çekerler. Başkalarının ne zaman üzgün veya öfkeli olduğunu anlamak gibi yüz ifadelerini okumakta zorlanırlar. Bir kişinin mutsuz olduğunu anlasalar bile, otistik olan çocuk genelde o kişiyi rahatlatmaya çalışmaz. Ayrıca kendileri de üzgünlerse veya incinmişlerse başkaları tarafından rahatlatılmak istemezler veya isteseler bile kendi şartları doğrultusunda bunu kabul ederler. Örneğin, otistik olan bir çocuk yaralanan bir yerini annesinin geçsin diye öpmesini ister, ancak anne çocuğa sarılarak bunu yapmak isterse çocuk bunu reddedebilir.

Otistik olan tüm çocukların sosyal becerilerinde bozukluk gözlemlenmektedir, ancak, bu bozuklukların niteliği değişkenlik gösterebilir ve çocuğun yaşı büyüdükçe değişebilir. Örneğin, başkalarına olan ilgide ve mekanik veya kalıplaşmış bir şekilde bir kural olarak öğrenilmiş bazı sosyal becerilerde artış olabilir. Geçmişte, otistik olan çocukların bakıcılarına bağlı olmadıkları düşünülürdü, ancak, otistik olan çocukların çoğunun kendilerine bakan temel kişiye karşı seçici bir bağlılık hissettikleri artık gözlemlenmiştir.

Copyright © 2009 [Monash University](#) ABN 12 377 614 012 - [Caution](#) - [Privacy](#) - [CRICOS Provider Number: 00008C](#)

Last updated: 11 February 2008 - Maintained by webmaster@med.monash.edu.au - [Accessibility information](#)